

Политики за управление и земеползване за прилагане на трансевропейската мрежа за защита на природата (TEN-N)

– преглед, обобщение и препоръки

Стратегията на ЕС за биоразнообразието до 2030 г. има за цел да насочи европейското биоразнообразие към възстановяване до 2030 г. Ключов компонент на тази стратегия е развитието на **трансевропейска мрежа за защита на природата (TEN-N)** чрез определяне на допълнителни защитени зони и екологични коридори за приоритетните местообитания и видове в Европа

В настоящия информационен материал обобщаваме нашия преглед, обобщение и препоръки относно подходящите механизми за управление, политики за земеползване и финансови инструменти за създаване на устойчива трансевропейска мрежа. Информацията е от особено значение за националните и регионалните правителства и органи, отговарящи за опазването на природата, селското и горското стопанство, за специалистите по териториално планиране и за Европейската комисия.

Прегледът ни беше изготвен след консултации с широк **кръг заинтересовани страни**, като правителства на държави-членки на ЕС, управители на защитени територии, специалисти по планиране на земеползването, НПО и граждани. В него са представени **конкретни примери от шест региона** в Дунавско-Карпатския регион, Финландия, Франция, Португалия, Испания и Германия. В оценката се прилага **политико-икономически анализ**¹, включващ интервюта, семинари и обстоен преглед на литературата, за да се идентифицират общите пречки пред управлението и успешните рамки за изграждане на екологична свързаност. Констатациите се използват за идентифициране на потенциални пътища за промяна и интервенции, които интегрират **зелената и синята инфраструктура** в подкрепа на **биологичното разнообразие и устойчивото развитие**.

Основни констатации от прегледа

Много европейски страни са изправени пред общи предизвикателства в управлението, за да прилагат и опазват ефективно екологичната свързаност на защитените зони, въпреки че са налице рамки и ръководства на ниво ЕС, национално и регионално ниво. Нашият преглед установи четири основни причини: (1) **слаби разпоредби и слабо прилагане**; (2) **лошо управление на конфликти**; (3) **неустойчиво земеползване и развитие на инфраструктурата**; и (4) **пропуски във финансирането, техническите възможности и знанията**.

Политиките често не оказват необходимото въздействие върху териториалното планиране на съответното ниво за изпълнение, поради което не успяват да защитят екологичните коридори от строежи, които ги увреждат или унищожават. Положението се влошава от **липсата на официални правила за стратегическо планиране в конкретни икономически сектори**. В няколко държави **пропуски в законодателството** подкопават правилното прилагане на местно ниво или водят до чисто доброволен и *ad hoc* подход. В тези случаи екологичната свързаност не се отчита официално при вземането на решения. Прилагането страда и от **липса на политически стимули** и слабо желание за **прилагане**.

¹ Политикоикономическият анализ е "набор от понятия, въпроси и инструменти, които могат да помогнат за по-доброто разбиране на взаимодействието на политическите, икономическите, социалните и културните процеси и как те пораждат определени резултати".

При свързаността често съществува несъответствие между мащаба на изпълнението (отговорния орган) и мащаба на необходимите действия. Този проблем се засилва от липсата на персонал и екологичен опит, особено на по-ниските административни нива.

Налице е публично финансиране в подкрепа на екологичната свързаност, но то често е проектно и поради това не разполага с дългосрочна перспектива и предпазни мерки. Обикновено то не е достатъчно и за посрещане на основните нужди от финансиране, поради което много мрежи от защитени територии не разполагат с достатъчно средства. Освен това потоците на публично финансиране невинаги се използват целенасочено, по начин, който да е от полза за свързаността (напр. Общата селскостопанска политика). Успоредно с това се разработват инструменти за частно финансиране, но те все още са по-скоро дребномащабни и разпокъсани.

Препоръки

За да се справи с разнообразния набор от въпроси, повдигнати по-горе, прегледът очертава четири допълващи се пътя на промяна² като набор от условия със съответни интервенции за правителствата и други изпълнителни органи на европейско, национално, регионално и местно равнище в различните сектори на земеползването. Тези интервенции са илюстрирани с няколко примера за добри практики.

Път 1 - Регулаторна рамка: Ако съществува подходяща регулаторна рамка, която се прилага добре и е подкрепена от солидни стимули, тогава различните групи заинтересовани страни я подкрепят, тъй като признават ценностите, ползите и значението на екологичната свързаност за хората и дивата природа. Препоръчителни интервенции:

- ✓ **Преглед на съществуващите политики и законодателство:** осигуряване на правни задължения със задължителен ефект върху пространственото планиране и процес на вземане на решения с участието на всички заинтересовани страни.
- ✓ **Подобряване на изпълнението:** осигуряване на подходящ (политически) мандат, персонал, финансиране и изпълнение
- ✓ **Интегриране на свързаността в секторните политики:** осигуряване на съгласуваност на политиките (вкл. инфраструктурни, селскостопански и горски) и синергии с други видове пространствено планиране.
- ✓ **Разрешаване на конфликти, свързани със земеползването:** използване на доброволни подходи, включително чрез иновативни инструменти като сервитути за опазване на околната среда³.

Път 2 - Устойчиво икономическо развитие: Ако икономическото развитие се съчетае с ясни насоки за мерки за смекчаване на последиците, отчитане на екосистемните услуги и предотвратяване на конфликти при използването на земята чрез сътрудничество между секторите, тогава се преминава към устойчив икономически модел, който цени и печели от зелена инфраструктура, тъй като силата на всеки сектор е балансирана, когато всички трябва да работят за взаимни ползи. Препоръчителни интервенции:

- ✓ **Ангажиране на земеделските и горските стопани и разрешаване на конфликти със собствениците на земя:** изграждане на дългосрочни ангажименти и доверие с навременни и адекватни стимули.
- ✓ **Интегриране на свързаността в планирането и оценките:** предприемане на стратегическо планиране за инфраструктурни проекти, прилагане на програмен подход за съществуващата инфраструктура и признаване на многобройните ползи от свързаността на ниво ландшафт.

Път 3 - Изграждане на знания и капацитет: Ако се развие и разпространи подходяща база от знания, технически и човешки капацитет, тогава планирането и проектирането, както и изпълнението на добре свързана и устойчива трансевропейска мрежа за защита на природата

² Пътят на промяната е "обяснение на начина, по който може да се постигне желаният резултат в резултат на действията на (евентуално множество) други участници".

³ Сервитутът е вид споразумение за управление, което може да е обвързано с финансов стимул под формата на данъчно облекчение

се подобряват, *тъй като* това ще улесни достъпа на всички съответни сектори до най-изгодните решения при оптимизирани разходи. Препоръчителни интервенции:

- ✓ **Оптимизиране на ролята на професионалните мрежи и институции:** създаване на експертна общност
- ✓ **Повишаване на осведомеността и осигуряване на обучение:** включване на подходящи насоки и определяне на научно обосновани стандарти.
- ✓ **Насърчаване и осигуряване на подходящо финансиране и инструменти:** максимално правилно използване на съществуващото финансиране и проучване на нови инструменти.
- ✓ **Изграждане на бизнес и икономически умения сред специалистите:** разкриване на иновативни възможности за инвестиции

Път 4 - Овластяване и управление на конфликти: Ако гражданското общество бъде овластено и причините за конфликтите бъдат изяснени чрез обединяване на участниците, *тогава* може да се изгради ангажираност, да се управляват конфликти и да се подобри доверието и сътрудничеството между заинтересованите страни, *тъй като* инициативите и подобренията отдолу нагоре катализират положителна промяна. Препоръчителни интервенции:

- ✓ **Овластяване на гражданското общество:** създаване на приобщаваща и отворена за промени политическа среда, подкрепа за местните лидери.
- ✓ **Повишаване на ангажираността на заинтересованите страни:** създаване на национални и трансгранични междусекторни мрежи
- ✓ **Прилагане на управление на конфликти и учене в сътрудничество:** разработване на обща визия, работа като равни, наблюдение на резултатите и адаптиране.

Nakreślone ścieżki są komplementarne i obejmują różne punkty działania na różnych poziomach. Zarządzanie, polityka i finansowanie są kluczowymi elementami umożliwiającymi lub utrudniającymi pomyślne wdrożenie połączonego systemu obszarów chronionych i chronionych w całej Europie.

Прегледът е част от [проекта NaturaConnect](#), който има за цел да подпомогне ефективното определяне и прилагане на TEN-N от страна на държавите-членки на ЕС чрез предоставяне на научни и политически данни, насоки и инструменти за вземане на решения. Научете повече за съществуващите в Европа правни рамки и системи за управление в различните държави в [пълния текст на доклада](#).

Funded by
the European Union

NaturaConnect receives funding under the European Union's Horizon Europe research and innovation programme under grant agreement number 101060429.

www.naturaconnect.eu

[@naturaconnect](https://www.linkedin.com/company/naturaconnect)

naturaconnect@iiasa.ac.at

[@naturaconnect](https://twitter.com/naturaconnect)